

**แนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนผ่านระบบออนไลน์ ของโรงเรียน
ที่จัดการเรียนการสอนภาษาจีน ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล
ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19***

**GUIDELINES FOR TEACHING CHINESE LANGUAGE LEARNING THROUGH ONLINE SYSTEMS
OF SCHOOLS PROVIDING CHINESE LANGUAGE LEARNING IN THE BANGKOK
METROPOLITAN REGION UNDER THE COVID-19 OUTBREAK**

๒๒๒๒๒๒๒๒

อดิเรก นวลศรี, ประทีป ว่องวิระยุทธ, นิชาภา ยศุตมธาดา
Adirek Nuansri, Prateep Wongverayut, Nichapha Yasuttamathada
วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล
Mahidol University International College, MUIC.
Corresponding Author E-mail: bomb8st@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน และเพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนผ่านระบบออนไลน์ ของโรงเรียนที่สอนภาษาจีนในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 พบว่า

1. แนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนผ่านระบบออนไลน์ ประกอบด้วย 1). การเตรียมความพร้อมก่อนดำเนินการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ 2). การดำเนินการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ประกอบด้วย 2.1) การพูดคุย ชี้แจง แนวทางการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ 2.2) การเรียนรู้เนื้อหาสาระที่กำหนด 2.3) การสร้างบทบาทในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน 2.4) การสร้างนวัตกรรมในการเสริมสร้างความรู้และทักษะให้แก่ผู้เรียน และ 3). การวัดและประเมินผลผ่านระบบออนไลน์ 2. สภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ ประกอบด้วย 1). ปัญหาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 2). ผู้เรียนขาดความตั้งใจในการเรียนรู้ 3). ผู้สอนดูแลเอาใจใส่ไม่ทั่วถึง และ 4). กำหนดกิจกรรมในการเรียนรู้ได้ยาก 3. แนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ ประกอบด้วย 1). การจัดทำบันทึกการสอนหรือสื่อเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง 2). การสร้างกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย 3). การสร้างข้อตกลงและการมีส่วนร่วม และ 4). การพัฒนาช่องทางการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน 5). การส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ทางอิเล็กทรอนิกส์

คำสำคัญ: การสอนภาษาจีนผ่านระบบออนไลน์; แนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน; การสอนออนไลน์

*Received September 20, 2021; Revised October 25, 2021; Accepted October 25, 2021

Abstract

The objectives of this Qualitative research were to study guidelines for teaching Chinese language learning through online systems of schools providing Chinese language learning in the Bangkok metropolitan region under the COVID-19 outbreak and to study problems and guidelines for teaching Chinese language learning through online systems of schools providing Chinese language learning in the Bangkok metropolitan region under the COVID-19.

The findings revealed that 1. Guidelines for teaching Chinese language learning through online systems of Chinese language teaching schools in the Bangkok metropolitan region which consists of: 1). Preparation before conducting online teaching and learning, 2). The implementation of online teaching and learning consists of: 2.1) Discussions, explanations, guidelines for online learning management, 2.2) Learning the specified content, 2.3) Initiating roles in learning for learners, 2.4) creating innovations in enhancing knowledge and skills for learners; and; 3). Online measurement and evaluation. 2. Problems in the management of teaching Chinese language online include: 1). Information technology problems, 2). Learners lack the willingness to learn, 3). Teachers do not care and care thoroughly and 4. Difficult to define learning activities. 3. Solutions to problems in the management of Chinese language teaching online include: 1). Preparation of teaching notes or self-learning materials, 2). Creating a variety of activities and learning materials, 3). Agreement formation and participation, 4). Development of learning channels suitable for learners, and 5). Promoting education and research from electronic learning sources.

Keywords: Teaching Chinese through online systems; Chinese teaching and learning management guidelines; Online Teaching

บทนำ

ปัจจุบันภาษาจีนมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะประเทศจีนเป็นประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ จึงทำให้ภาษาจีนกลายเป็นภาษาที่คนใช้ติดต่อทำธุรกิจ ปัจจุบันภาษาจีนถูกใช้อย่างแพร่หลายในประเทศและเขตเศรษฐกิจสำคัญ ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนั้นผู้ที่รู้ภาษาจีนก็ย่อมมีโอกาสมากกว่าคนอื่น และที่สำคัญการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศจีนที่โตขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าประเทศจีนกำลังเข้ามามีอิทธิพลต่อการค้าการลงทุนในอนาคต โดยปัจจุบันพบว่าภาษาจีนได้เข้ามามีบทบาทต่อ

ตลาดแรงงานของไทยในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของธุรกิจ การท่องเที่ยว หรือการร่วมทุนกับนักธุรกิจชาวจีน ที่มีเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้มีความต้องการบุคลากรที่มีความรู้ในการใช้ภาษาจีนเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย (สาวิตรี บุญชิต, 2562)

การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาหรือโควิด-19 ส่งผลให้นักเรียนไทยกว่า 15 ล้านคนต้องหยุดเรียนไปจนถึงเดือนกรกฎาคม หมายความว่า นักเรียนไทยจะไม่ได้เรียนเป็นเวลาถึงหนึ่งในสามของปีการศึกษา แม้กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายที่จะยกเลิกวันหยุดเพื่อชดเชยเวลาเรียนที่หายไป แต่การขาดเรียนสะสมก็ย่อมส่งผลกระทบต่อตัวนักเรียนในระยะยาว โดยสามารถสรุปผลกระทบและประเด็นที่สำคัญ ประกอบด้วย การเกิดความเหลื่อมล้ำและไม่เท่าเทียมทางการศึกษาที่อาจเพิ่มมากขึ้น ประสิทธิภาพของการเรียนการสอนที่ยังมีไม่เพียงพอ และระบบส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนออนไลน์ของครูไม่เพียงพอ (มูลนิธิคีนันแห่งเอเชีย, 2563)

ในสถานการณ์ปัจจุบันที่เปลี่ยนไป ครูจะต้องเตรียมความพร้อมก่อนการสอนแบบใหม่ วิธีการหนึ่งคือ การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะหลังการระบาดของโควิดสิ้นสุดลง ทั้งนี้ควรเริ่มต้นโดยการจัดกลุ่มตัวชี้วัดให้เป็นหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งหากครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยให้ร้อยเรียงกันอย่างเป็นระบบทั้งหมดหรือทั้งปี ก็จะช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองตามศักยภาพได้ดียิ่งขึ้น และได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นทักษะจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในอนาคต ในทางปฏิบัติ การจัดหน่วยการเรียนรู้สามารถจัดตามเนื้อหาหรือตามประเด็นที่น่าสนใจ และยังสามารถบูรณาการข้ามวิชาหรือในวิชาเดียวกัน หลังจากนั้นครูควรกำหนดคำถามสำคัญของแต่ละหน่วย และวางแผนการติดตามการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติอย่างชัดเจน เลือกสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็ก และสื่อสารกับพ่อแม่ให้ทราบถึงบทบาทที่จะเปลี่ยนไป เนื่องจากการเสริมทักษะออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ตั้งคำถาม เลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสมจะทำให้ครูออกแบบหน่วยการเรียนรู้ได้มีคุณภาพมากขึ้น (ภูษิมา ภิญญโณสินวัฒน์, 2563) โดยพบว่าปัจจุบันการศึกษาภายในประเทศไทย ผู้สอนได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนมาเป็นการเรียนรู้แบบออนไลน์เพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส ที่อาจเกิดขึ้นได้หากมีการพบปะกันหรือการเดินทางผ่านสถานที่สาธารณะต่างๆ ส่งผลให้กิจกรรมต่างๆ ภายในชั้นเรียน รวมถึงรูปแบบการเรียนรู้ที่เคยใช้ในการจัดการเรียนการสอนถูกลดบทบาทลงเพื่อให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน โดยวาโยและคณะ (2563) ได้กล่าวถึงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งทำให้ไม่สามารถจัดการ เรียนการสอนแบบปกติได้ จึงต้องใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เพื่อให้การเรียนรู้เกิดความต่อเนื่อง ทั้งนี้ รูปแบบการเรียนการสอนมีหลากหลายวิธี ที่จะทำให้ผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันได้ การพิจารณาองค์ประกอบและรูปแบบที่สอดคล้องเหมาะสมกับลักษณะวิชา และบริบทของผู้เรียนจะนำไปสู่ การประยุกต์ใช้สำหรับการจัดการ

เรียนการสอนแบบออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดผล ลัพธ์การเรียนรู้ตาม วัตถุประสงค์

จากความสำคัญของการเรียนรู้ด้านภาษาจีนและสถานการณ์ของการแพร่ระบาดของ เชื้อไวรัสโควิด 19 ในปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ รวมถึงการจัดการเรียนรู้ด้านภาษาจีน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการจัดการเรียน การสอนภาษาจีนผ่านระบบออนไลน์ ของโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนภาษาจีนในพื้นที่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 เพื่อ ทราบแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ด้านภาษาจีน และเป็นแนวทางในการจัดการเรียน การสอนด้านภาษาต่างประเทศและรายวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนผ่านระบบออนไลน์ ของ โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนภาษาจีนในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภายใต้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอน ภาษาจีนผ่านระบบออนไลน์ ของโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนภาษาจีนในพื้นที่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยผู้วิจัยดำเนินการ ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอน สภาพปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาในการสอน ภาษาจีนผ่านระบบออนไลน์ ของโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนภาษาจีนในพื้นที่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 โดยมี การดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอน สภาพปัญหา และ แนวทางการแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนผ่านระบบออนไลน์ ของโรงเรียนที่ จัดการเรียนการสอนภาษาจีนในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภายใต้สถานการณ์การ แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร คู่มือ วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ จากนั้นเมื่อ ได้ข้อมูลต่างๆ ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหาเพื่อ จัดทำแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางทางการจัดการเรียนการสอน สภาพปัญหา และแนวทาง การแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนผ่านระบบออนไลน์ และดำเนินการสัมภาษณ์

ผู้สอนในโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนภาษาจีนในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยการกำหนดคุณสมบัติและใช้การเลือกแบบเจาะจง ได้ผู้สอนในการสัมภาษณ์ จำนวน 30 คน

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมในขั้นตอนที่ 1 โดยวิธีการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) แบบการวิเคราะห์สารระบบ (Taxonomy Analysis)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนผ่านระบบออนไลน์ ของโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนภาษาจีนในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 สามารถสรุปผล ได้ดังนี้

1. แนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนผ่านระบบออนไลน์ ของโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนภาษาจีนในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

1.1 การเตรียมความพร้อมก่อนดำเนินการจัดการเรียนการสอนออนไลน์

ในการสอนผ่านระบบออนไลน์ด้านภาษาจีน ผู้สอนจะต้องเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนในส่วนต่างๆ ให้เหมาะสม โดยเริ่มจากการกำหนดแผนการเรียนรู้ เนื้อหาและเป้าประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ การกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้และสื่อที่เหมาะสมกับเนื้อหา ระดับความรู้ความสามารถ และวัยของผู้เรียน การพัฒนาทักษะและความรู้เกี่ยวกับโปรแกรมหรือสื่อโปรแกรมต่างๆ ที่ผู้สอนมีความสนใจที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ นอกจากนี้ผู้สอนจะต้องมีการกำหนดแนวทางในการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์

1.2 การดำเนินการจัดการเรียนการสอนออนไลน์

เมื่อผู้สอนได้เตรียมความพร้อมในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนในส่วนต่างๆ แล้วนั้น ขั้นตอนต่อมาคือการดำเนินการสอนตามแผนการเรียนรู้ที่กำหนด ทั้งนี้ในการจัดการเรียนการสอนนั้นมีแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1.2.1 การพูดคุย ชี้แจง แนวทางในการจัดการเรียนรู้ออนไลน์

การจัดการเรียนรู้ด้านภาษาจีนนั้นผู้สอนควรพูดคุย ชี้แจง แนวทางในการจัดการเรียนการสอนแก่ผู้เรียน และผู้ปกครอง สร้างความเข้าใจและกำหนดแนวทางร่วมกัน อีกทั้งรูปแบบการเรียนรู้ โปรแกรมหลัก และโปรแกรมอื่นๆ ที่จะใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้จะส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางภาษาของผู้เรียนได้ในบริบทของการเรียนออนไลน์ รวมไปถึงการชี้แจงเนื้อหาและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร ตัวชี้วัดและสภาพการณ์ของการเรียน อีกทั้งผู้สอนควรร่วมกับผู้เรียนในการกำหนดแนวทางในการศึกษาและรับรู้ร่วมกัน

1.2.2 การเรียนรู้เนื้อหาสาระที่กำหนด

การจัดการเรียนรู้เนื้อหาสาระที่กำหนดนั้นสามารถดำเนินการได้หลากหลายวิธี และหลากหลายรูปแบบ โดยขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่ดำเนินการจัดการเรียนรู้ กลุ่มผู้เรียน ทักษะ ความสามารถ และบริบทรอบตัวของผู้เรียน ทั้งนี้ควรเริ่มจากการบรรยายเนื้อหาสาระแบบเห็นหน้าคร่ำตา(Face to Face) กันก่อน เนื่องจากการเรียนรู้ด้านภาษาจีนต้องอาศัยการเรียนรู้จาก การฝึกทักษะเป็นสำคัญ การที่ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการเห็นท่าทางการแสดงออก ได้ยินน้ำเสียง รวมถึงได้สัมผัสวิธีการในการฝึกทักษะและสอบถามโดยตรงจากผู้สอน หรือไม่ว่าจะเป็นการที่ ผู้สอนมีการสอนร่วมกับเจ้าของภาษาเพื่อสร้างความชัดเจนประสบการณ์ตรงจากเจ้าของภาษา ให้แก่ผู้เรียน อีกทั้งไม่ควรใช้เวลาในการสอนเนื้อหาเชิงวิชาการมากเกินไปเพราะอาจทำให้ผู้เรียน เบื่อหน่ายได้ กระทบต่อประสิทธิภาพในการเรียนภาษาชาตซึ่งกระบวนการเรียนทางภาษาที่เป็น แกนสำคัญของการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

1.2.3 การสร้างบทบาทในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

การจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ลดปริมาณของกิจกรรมในการปฏิบัติหรือเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้เรียนด้วยการปฏิบัติและการฝึกฝน อีกทั้งลดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้เรียน รวมถึงระหว่างผู้เรียน และผู้สอน ดังนั้นผู้สอนควรมีการเพิ่มบทบาทในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน สร้างโอกาสการมีส่วนร่วมให้มากขึ้น เน้นการโต้ตอบกับผู้เรียน การแลกเปลี่ยนความรู้และทักษะระหว่างเรียน เช่น การถามตอบเป็นรายบุคคล การกำหนดกิจกรรมหรือเกมเพื่อดำเนินการเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม การมอบหมายการศึกษาค้นคว้านอกห้องเรียนเพื่อนำเสนอแลกเปลี่ยน เป็นต้น

1.2.4 การสร้างนวัตกรรมในการเสริมสร้างความรู้และทักษะให้แก่ผู้เรียน

ผู้สอนจะต้องมีการพัฒนานวัตกรรมประเภทต่างๆ ที่เหมาะสมกับการจัดการ เรียนรู้และสร้างความสนใจให้แก่ผู้เรียน ทั้งในขณะการเรียนการสอนออนไลน์หรือการเรียน เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยนวัตกรรมที่สร้างขึ้นนั้นควรเป็นนวัตกรรมที่เสริมสร้างทักษะและ ประสบการณ์ในการใช้ภาษาจีนทั้งการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียนให้แก่ผู้เรียน เช่น การ สร้างใบงาน การจัดทำคลิปการสอนหรือตัวอย่างการใช้ภาษา แอปพลิเคชัน เกม หรือช่อง ทางการเรียนรู้ออนไลน์ต่างๆ เป็นต้น ทั้งนี้ผู้สอนอาจมีการสร้างกลุ่มออนไลน์เพื่อส่งงาน คลิป วิดีโอ ลิงก์ที่เชื่อมโยงเนื้อหา การนัดหมาย ส่งเอกสารเนื้อหาหรือสื่อวัตกรรมการต่างๆ ให้แก่ผู้เรียน รวมถึงเลือกใช้นวัตกรรมสื่อสำเร็จรูปจากโลกอินเทอร์เน็ตเพื่อการทบทวนเนื้อหาและ ความเข้าใจของผู้เรียน

1.3 การวัดและประเมินผลผ่านระบบออนไลน์

การวัดและประเมินผลในการสอนผ่านระบบออนไลน์นั้น ผู้สอนต้องมีการกำหนดเกณฑ์ การประเมินและสร้างข้อตกลงต่างๆ ร่วมกับผู้เรียนให้ชัดเจน โดยการจัดการเรียนการสอนผ่าน ระบบออนไลน์ควรมีการประเมินผลแบบย่อย (formative assessment) ทั้งจากการทำใบงาน การตอบคำถาม หรือการทำกิจกรรมกลุ่มผ่านระบบออนไลน์ เพื่อช่วยในการติดตาม

ความก้าวหน้าและช่วยในการพัฒนาทักษะด้านภาษาจีนให้แก่ผู้เรียน และการประเมินผลในภาพรวมเมื่อเรียนเนื้อหาครบตามที่กำหนด (Summative assessment) โดยมุ่งเน้นการสร้างทักษะทางภาษาจากการปฏิบัติจริงของผู้เรียนทั้งในเวลาและนอกเวลาเรียนโดยคำนึงถึงระดับทางภาษา และบริบทของผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมไปถึงการสร้างรูปแบบการประเมินที่ลดภาระของผู้เรียน เชื่อมโยงกับการเรียนในสาระวิชาอื่นในลักษณะของการบูรณาการเรียนรู้อิง (integrated learning)

2. สภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนผ่านระบบออนไลน์

2.1 ปัญหาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

หัวใจสำคัญในการจัดการเรียนรู้ด้านภาษาจีนผ่านระบบออนไลน์ก็คือระบบการเชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ต ซึ่งจากการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมาพบว่ามีปัญหาในการเชื่อมต่อสัญญาณบ่อยครั้ง ทั้งในส่วนของผู้สอนและผู้เรียน โดยปัญหาสำคัญเกิดจากการใช้สัญญาณร่วมกันหลายอุปกรณ์ ส่งผลให้การรับรู้หรือการเรียนรู้ขาดความต่อเนื่อง โดยเฉพาะการเรียนรู้ด้านภาษาจีนที่ต้องมีการเรียนรู้วิธีการพูด ฟัง อ่าน เขียน ส่งผลให้ผู้เรียนมีความคลาดเคลื่อนในเนื้อการเรียนรู้ที่ผู้สอนสอนได้ นอกจากนี้อาจส่งผลให้ผู้เรียนบางส่วนไม่สามารถเข้าร่วมในการเรียนรู้ที่กำหนดได้ ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะได้ อีกประการหนึ่งคือ ความพร้อมของผู้เรียนในด้านอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ใช้ประกอบการเรียน ซึ่งเป็นผู้กระทบต่อเนื่องจากหลายปัจจัยทั้งสภาพสังคม ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ซึ่งล้วนแล้วแต่ส่งผลทำให้ผู้เรียนขาดโอกาส หรือไม่สามารถการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง

2.2 ผู้เรียนขาดความตั้งใจในการเรียนรู้

การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์เป็นการเรียนรู้ที่มีการควบคุมการจัดการชั้นเรียนได้ยาก เนื่องจากผู้เรียนเรียนรู้อยู่ภายในที่พักหรือสถานที่ต่างๆ ในแต่ละโอกาสการเรียนรู้ ส่งผลให้มีสิ่งรบกวนสมาธิและความสนใจของผู้เรียน นอกจากนี้ผู้เรียนบางส่วนมีการเข้าเรียนออนไลน์แต่ปิดกล้องและไม่อยู่ในการเรียนออนไลน์จริง ทำให้ผลการเรียนรู้ไม่เป็นไปตามที่ผู้สอนคาดหวังไว้ นอกจากนี้ยังพบปัญหาการขาดสมาธิ ในขณะที่เรียนรู้ และการขาดการตอบโต้ทางการเรียนกับผู้สอน การขาดซึ่งวินัยในการศึกษาทั้งในเวลาเรียนและการศึกษาเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ไม่สามารถควบคุมและบริหารจัดการตนเองได้

2.3 ผู้สอนดูแลเอาใจใส่ไม่ทั่วถึง

ในการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์นั้นผู้เรียนจะมีการเปิดและปิดกล้องในขณะที่เรียน ทำให้ผู้สอนไม่สามารถทราบได้ว่าผู้เรียนตั้งใจเรียนหรือทำกิจกรรมอื่นๆ ในขณะที่ทำการเรียนการสอนหรือไม่ ส่งผลให้ผู้สอนไม่สามารถควบคุม ดูแล หรือเอาใจใส่ผู้เรียนได้อย่างทั่วถึง ผู้สอนไม่สามารถประเมินระดับคุณภาพหรือผลสัมฤทธิ์ในขณะที่ทำการสอนเหมือนรูปแบบการสอนปกติได้ นอกจากนี้ยังรวมถึงการขาดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนอันเป็นปัจจัย

สำคัญในการสร้างแรงจูงใจกระตุ้นในการเรียน ทำให้ผู้เรียนบางส่วนไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2.4 กำหนดกิจกรรมในการเรียนรู้ได้ยาก

การจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์นั้นได้ลดบทบาทของกิจกรรมในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและทักษะในชั้นเรียนปกติให้แก่ผู้เรียนไป ผู้สอนจึงต้องมีการกำหนดกิจกรรมที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ขึ้นมาใหม่ ทั้งนี้พบว่ากิจกรรมหลายกิจกรรมที่กำหนดนั้นดำเนินการได้ยากโดยเฉพาะการทำกิจกรรมกลุ่ม อาจส่งผลให้การเรียนรู้ของผู้เรียนไม่เป็นไปวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดได้ รวมถึงกระบวนการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ เน้นการลงมือทำ หรือกระบวนการความร่วมมือ จะไม่สามารถเกิดขึ้น หรือเกิดขึ้นได้ยาก

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนผ่านระบบออนไลน์

3.1 การจัดทำบันทึกการสอนหรือสื่อเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ผู้สอนควรดำเนินการจัดทำบันทึกการจัดการเรียนการสอนหรือการบรรยายเพื่อเผยแพร่ในช่องทางต่างๆ ให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองรวมถึงการสร้างไลน์กลุ่มให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการสอบถามปัญหาและพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้สอน ทั้งนี้เพื่อลดปัญหาสัญญาณการเชื่อมต่อไม่เสถียรลง นอกจากนี้ยังมีการเรียนเสริมนอกเวลาเรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่มและการเรียนรู้แบบ On Hand เพิ่มมากขึ้น รวมถึงการสร้างช่องทางติดต่อผู้สอนเป็นรายบุคคลเพื่อให้ผู้เรียนได้สื่อสาร สอบถาม ด้านการเรียนการสอนส่วนตัวระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

3.2 การสร้างกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย

ผู้สอนสร้างกิจกรรมและสื่อในการเรียนรู้ที่หลากหลายมากขึ้น ลดการบรรยายลง เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อสร้างความสนใจในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน เช่น คลิปวิดีโอ เกม การเรียนรู้ผ่านแอปพลิเคชัน การตอบคำถามต่างๆ เป็นต้น โดยกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดขึ้นนั้นต้องเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในขณะทำกิจกรรม เน้นการนำความรู้ด้านภาษาจีนไปใช้จริง ทั้งนี้ผู้สอนควรพูดคุยและทำความเข้าใจกับผู้เรียนเกี่ยวกับข้อจำกัดของการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ และขอให้ตั้งใจในการศึกษาเรียนรู้และสร้างข้อตกลงต่างๆ ร่วมกัน

3.3 การสร้างข้อตกลงและการมีส่วนร่วม

ผู้สอนต้องสร้างข้อตกลงร่วมกับผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ เน้นการมีส่วนร่วม การถามตอบเป็นรายบุคคล เพิ่มการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้สอนและผู้เรียนให้มากขึ้น โดยผู้สอนต้องให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ของผู้เรียนแบบรายบุคคลเพิ่มมากขึ้น รวมถึงฝึกทักษะสร้างวินัยในการศึกษาให้กับผู้เรียนอยู่เสมอ

3.4 การพัฒนาช่องทางการเรียนรู้ที่เหมาะสม

ผู้สอนต้องกำหนดกิจกรรมที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการเรียนรู้ด้วยตนเองเพิ่มมากขึ้น เช่น การแลกเปลี่ยนความรู้ภายหลังการทำกิจกรรมกลุ่มหรือรายบุคคลร่วมกัน การยกตัวอย่างจากสถานการณ์ปัจจุบันผ่านคลิปวิดีโอต่างๆ หรือการทบทวนความรู้ผ่านโปรแกรม Kahoot หรือ Quizizz รวมไปถึงการใช้ประโยชน์จาก App เรียนรู้ทางภาษาเข้ามาเป็นสื่อและเครื่องมือในการเรียนการสอน รวมถึงการแนะนำช่องทางการเรียนรู้ภาษาจีนผ่านโซเชียลมีเดียต่าง ๆ

3.5 การส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ทางอิเล็กทรอนิกส์

ผู้สอนต้องพยายามสร้างสรรค์สื่อใหม่ๆ และกำหนดแหล่งเรียนรู้ทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ให้แก่ผู้เรียน โดยผู้สอนต้องมีส่งเสริมและแนะนำการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ทางอิเล็กทรอนิกส์ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีช่องทางในการฝึกฝนและพัฒนาความรู้ความเข้าใจและทักษะด้านภาษาจีนเพิ่มมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. แนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนผ่านระบบออนไลน์ ของโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนสอนภาษาจีนในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

1.1 การเตรียมความพร้อมก่อนดำเนินการจัดการเรียนการสอนออนไลน์

ผู้สอนจะต้องเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม โดยกำหนดแผนการเรียนรู้ เนื้อหาและเป้าประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ การกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้และสื่อที่เหมาะสม ระดับความรู้ความสามารถ และวัยของผู้เรียน การพัฒนาทักษะและความรู้เกี่ยวกับสื่อโปรแกรมต่างๆ นอกจากนี้ผู้สอนจะต้องกำหนดการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์นั้นเป็นรูปแบบที่ระบบการศึกษาไทยได้นำมาเป็นแนวทางสำคัญในการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งถือเป็นระบบการเรียนรู้รูปแบบใหม่ ดังนั้นผู้สอนจึงต้องมีการกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา บริบท สิ่งสนับสนุนและผู้เรียนเพื่อให้การจัดการเรียนรู้ในส่วนต่างๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับวิทยา วาโยและคณะ (2563) ที่ได้กล่าวว่าการจะทำให้การสอนออนไลน์บรรลุเป้าหมาย ผู้สอนต้องพัฒนาสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยให้มีความพร้อมในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าขณะที่สอน และควรมีการติดตามการเข้าเรียนของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง มีการเตรียมความพร้อมก่อนดำเนินการสอน โดยเรียนรู้การใช้งานในระบบ และทดสอบการสอนออนไลน์เพื่อประเมินปัญหาอุปสรรค แนวทางแก้ไขปัญหาคณะดำเนินการสอน รวมทั้งได้ปรับบทบาทการสอนโดยเน้นเป็นผู้ให้คำแนะนำ ผู้อำนวยการความสะดวกกับผู้เรียนเพิ่มขึ้น

1.2 การดำเนินการจัดการเรียนการสอน

ผู้สอนต้องการดำเนินการสอนตามแผนการเรียนรู้ที่กำหนด ทั้งนี้ในการจัดการเรียนการสอนนั้นก็มีแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1.2.1 การพูดคุย ชี้แจง แนวทางในการจัดการเรียนรู้ออนไลน์

การจัดการเรียนรู้ด้านภาษาจีนนั้นควรเริ่มจากการชี้แจง แนวทางในการจัดการเรียนการสอนแก่ผู้เรียนและผู้ปกครอง ทั้งรูปแบบการเรียนรู้ โปรแกรมที่จะใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาการเรียนรู้ รวมถึงแนวทางในการวัดและประเมินผล ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การชี้แจงพูดคุยเพื่อสร้างความเข้าใจแนวทางในการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ระหว่างผู้สอน ผู้เรียน และผู้ปกครองจะช่วยให้ในการสร้างความเข้าใจ การเตรียมความพร้อมและการวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน ก่อให้เกิดการจัดการเรียนการสอนเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับ คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (2564) ที่กล่าวถึง การจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ว่า การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์นั้นผู้สอนต้องสร้างความร่วมมือความรับผิดชอบ การปรับตัวระหว่างนักศึกษาและผู้สอน มีการแนะนำนักศึกษาในการเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการเรียนรู้ให้เหมาะสม และมีการแนะนำนักศึกษาในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์ตั้งแต่ต้นเทอม

1.2.2 การเรียนรู้เนื้อหาการเรียนรู้ที่กำหนด

การจัดการเรียนรู้เนื้อหาการเรียนรู้ที่กำหนดนั้นสามารถดำเนินการได้หลากหลาย ทั้งนี้ควรเริ่มจากการบรรยายเนื้อหาแบบเห็นหน้าคร่ำครวกันก่อน เนื่องจากการเรียนรู้ด้านภาษาจีนต้องอาศัยการเรียนรู้จากการฝึกทักษะเป็นสำคัญ ผู้เรียนควรได้เรียนรู้ลักษณะและวิธีการในการฝึกทักษะและสอบถามโดยตรงจากผู้สอน โดยผู้สอนควรมีการสอนร่วมกับเจ้าของภาษา เป็นเพราะว่าในการจัดการเรียนรู้ด้านภาษาจีนนั้นผู้เรียนจะต้องมีได้รับการฝึกฝนทักษะในการพูดและการใช้ภาษาจีน ดังนั้นการฝึกทักษะการพูดภาษาจีนร่วมกับผู้สอนและเจ้าของภาษาจะช่วยให้ในการเสริมสร้างทักษะในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Tian Zhou (2021) ที่กล่าวว่า วิธีที่ดีที่สุดในการพัฒนาทักษะทางภาษาคือฝึกพูดกับเจ้าของภาษา โดยเจ้าของภาษาจะคอยแก้ไขข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์หรือการออกเสียง และยังช่วยแนะนำให้ผู้เรียนรู้จักกับรูปแบบภาษาพูดหรือภาษาเฉพาะกลุ่มอย่างที่จะไม่เจอในตำราอีกด้วย

1.2.3 การสร้างบทบาทในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

การจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์จะลดกิจกรรมในการเรียนรู้ลง ดังนั้นผู้สอนควรมีการเพิ่มบทบาทในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน มีการสร้างการมีส่วนร่วมมากขึ้น เน้นการโต้ตอบกับผู้เรียน เช่น การถามตอบเป็นรายบุคคล การกำหนดกิจกรรมหรือเกมเพื่อดำเนินการเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม เป็นต้น สอดคล้องกับ โอภาส เกาไศยาภรณ์ (2563) ที่กล่าวถึงวิธีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ที่ดีและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด คือผู้สอนนำเอกสาร

ทั้งหมดขึ้นสู่ระบบและมอบหมายให้ผู้เรียนเข้าไปเรียนล่วงหน้า รวมถึงมีกิจกรรมต่างๆ ให้ผู้เรียนได้ทำ เช่น การสะท้อนความรู้ที่ได้จากการเรียน และเมื่อถึงคาบการเรียนการสอนที่ผู้สอนได้นัดหมายให้ผู้เรียนมาพบผ่านโปรแกรมการสอนออนไลน์ ผู้สอนควรปรับวิธีการเรียนการสอนที่เน้นกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เช่น การพูดคุย ได้ตอบ ซักถาม ในประเด็นที่ผู้เรียนได้ศึกษามาก่อนหน้านี้

1.2.4 การสร้างนวัตกรรมในการเสริมสร้างความรู้และทักษะให้แก่ผู้เรียน

ผู้สอนจะต้องมีการพัฒนานวัตกรรมที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้และสร้างความสนใจให้แก่ผู้เรียน ทั้งในขณะการเรียนการสอนออนไลน์หรือการเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยเป็นนวัตกรรมที่เสริมสร้างทักษะและประสบการณ์ในการใช้ภาษาจีนทั้งการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียนให้แก่ผู้เรียนทั้งนี้ในการเรียนรู้ด้านภาษาจีนผ่านระบบออนไลน์นั้นนวัตกรรมที่ผู้สอนใช้ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเสริมสร้างความรู้และทักษะให้แก่ผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้ สอดคล้องกับ ธัญวิษ วิเชียรพันธ์ (2561) ที่ได้กล่าวว่า การสอนแบบออนไลน์ผู้สอนควรนำสื่อมัลติมีเดียต่างๆ ที่จะใช้เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและความตระหนักเพื่อเปิดทางหรือนำเข้าสู่เนื้อหา โดย Application ที่จะใช้ในขั้นตอนนี้ควรมีฟีเจอร์ที่สามารถสอดแทรก Media ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นวีดิโอคลิป หรือคลิปเสียงในระหว่างการสื่อสารกับผู้เข้าร่วมเรียนได้ จากนั้นให้ผู้เรียนแชร์ความคิดสิ่งที่ตัวเองสนใจอยากจะศึกษาค้นคว้า และลงมือทำหรือคิดค้นด้วยตนเอง

1.3 การวัดและประเมินผลผ่านระบบออนไลน์

ผู้สอนต้องมีการกำหนดเกณฑ์การประเมินและสร้างข้อตกลงต่าง ๆ ร่วมกับผู้เรียนให้ชัดเจน โดยการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ควรมีการประเมินผลแบบย่อย (formative assessment) และการประเมินผลในภาพรวมเมื่อเรียนเนื้อหาครบตามที่กำหนด (Summative assessment) ทั้งนี้การวัดและประเมินผลในลักษณะนี้จะช่วยในการติดตามความก้าวหน้าและการพัฒนาทักษะด้านภาษาจีนให้แก่ผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักบริการวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2563) ที่กล่าวถึงการประเมินผลในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ว่า การออกแบบการประเมินให้ความสำคัญกับการพัฒนาเรียนรู้ (Formative assessment) โดยเห็นว่าการวัดและการประเมินการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ควบคู่ไปกับการสอน พยายามสร้างโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนิสิตกับนิสิต อาจารย์กับนิสิต รวมไปถึงการให้ข้อมูลป้อนกลับหรือสารสนเทศในการพัฒนานิสิตเพื่อนำไปถึงผลลัพธ์การเรียนรู้ สมรรถนะ หรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่กำหนดเป็นเป้าหมายในการวัดประเมินตัดสินผล (Summative assessment)

2. สภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนผ่านระบบออนไลน์

2.1 ปัญหาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

การจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมามีการเกิดปัญหาในการเชื่อมต่อสัญญาณบ่อยครั้ง ทั้งในส่วนของผู้สอนและผู้เรียน โดยปัญหาสำคัญเกิดจากการใช้สัญญาณร่วมกันหลายอุปกรณ์ ส่งผลให้การรับรู้หรือการเรียนรู้ขาดความต่อเนื่อง ส่งผลให้ผู้เรียนมีความคลาดเคลื่อนและความต่อเนื่องในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะ เป็นเพราะในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์นั้นเทคโนโลยีสารสนเทศโดยเฉพาะสัญญาณการเชื่อมต่อต่างๆ ถือเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นปัญหาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจึงส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนด้านภาษาจีนเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทัศน์ ฝักเจริญผลและคณะ (2563) ที่ได้ดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ภายใต้สถานการณ์ระบาดไวรัส Covid-19 พบว่า ครูบางส่วนไม่พร้อมในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ และประเมินว่านักเรียนจำนวนมากที่ไม่สามารถเข้าถึงระบบการเรียนการสอนออนไลน์ได้ พร้อมเรียกร้องความช่วยเหลือจากโรงเรียน และรัฐบาล ในการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ อย่างเร่งด่วน รวมถึงการจัดหาอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและอุปกรณ์สื่อสารสำหรับนักเรียน

2.2 ผู้เรียนขาดความตั้งใจในการเรียนรู้

การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์เป็นการเรียนรู้ที่มีการควบคุมการจัดการชั้นเรียนได้ยาก เนื่องจากการขาดสมาธิและความสนใจของผู้เรียน และการขาดการตอบโต้ทางการเรียนกับผู้สอน ทั้งนี้การสอนแบบออนไลน์นั้นส่วนใหญ่ผู้เรียนจะทำการเรียนการสอนอยู่ในที่พักของตนเองส่งผลให้มีสิ่งรบกวนๆ ตัวทำให้สูญเสียสมาธิหรือลดความตั้งใจในการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ลงได้ สอดคล้องกับ เชิดศักดิ์ ไอรมณีรัตน์ (2562) ที่กล่าวถึงของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ว่า การสอนออนไลน์มีข้อจำกัดในการดึงดูดผู้เรียนเข้าสู่บทเรียน (student engagement) ในบริบทที่อาจารย์อยู่คนละที่กับนักเรียน การดึงดูดความสนใจของผู้เรียนทำได้ยากมาก ขณะที่อาจารย์ตั้งใจสอนอยู่นั้น ผู้เรียนอาจทำกิจกรรมอื่นและไม่ได้ติดตามบทเรียนได้

2.3 ผู้สอนดูแลเอาใจใส่ไม่ทั่วถึง

ในการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ผู้สอนไม่สามารถควบคุม ดูแล หรือเอาใจใส่ผู้เรียนได้อย่างทั่วถึง นอกจากนี้ยังรวมถึงการขาดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนอันเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างแรงจูงใจกระตุ้นในการเรียน ทำให้ผู้เรียนบางส่วนขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ เชิดศักดิ์ ไอรมณีรัตน์ (2562) ที่กล่าวถึงของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ว่า รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน (interaction) ทำได้ยากมาก ซึ่งทำให้การทำแบบฝึกหัด หรือการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนทำให้มีประสิทธิภาพได้น้อย

2.4 กำหนดกิจกรรมในการเรียนรู้ได้ยาก

กิจกรรมที่กำหนดดำเนินการได้ยากส่งผลให้การเรียนรู้ของผู้เรียนไม่เป็นไป วัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดได้ เป็นเพราะในการจัดการเรียนรู้ด้านภาษาจีนนั้นการฝึกทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เรียนถือเป็นสิ่งสำคัญ การกำหนดกิจกรรมต่างที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนทุกคนทำได้ยากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธาสิทธิ์ ธัญรัตนศรีสกุล (2563) ที่ได้ทำการ การประเมินการจัดการเรียนการสอนทางไกลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กรณีระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชินีบูรณะ โดยใช้การประเมินแบบเร่งด่วน พบว่า ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนที่ไม่หลากหลาย ขาดความน่าสนใจ และขาดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน ส่งผลให้คุณภาพการเรียนการสอนและการส่งเสริมสมรรถนะพื้นฐานที่สำคัญของนักเรียนด้อยกว่าการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนผ่านระบบออนไลน์

3.1 การจัดทำบันทึกการสอนหรือสื่อเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ผู้สอนควรดำเนินการจัดทำบันทึกการสอนให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้อาจมีการเรียนเสริมนอกเวลาเรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม เป็นเพราะปัญหาทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดทำสื่อให้ผู้เรียนเรียนได้มีช่องทางการเรียนรู้ด้วยตนเองจะช่วยลดปัญหาเรื่องดังกล่าวลงได้ในระดับหนึ่ง สอดคล้องกับเชิดศักดิ์ ไธรมณีรัตน์ (2562) ที่กล่าวถึง แนวทางการพัฒนาคุณภาพบทเรียนออนไลน์ว่า ผู้สอนควรการจัดบทเรียนผสมผสานทั้งแบบ synchronous (การเรียนออนไลน์ตามทีนัดหมาย) และ asynchronous (การเรียนรู้อ่านบทเรียนออนไลน์) ร่วมกัน หากผู้สอนออกแบบการให้เนื้อหาความรู้แก่ผู้เรียนแบบ asynchronous และมีการนัดหมายมาเข้าเรียนพร้อมกัน (synchronous) ในบางช่วงเวลา เพื่อพัฒนาทักษะการประยุกต์ใช้ความรู้จะเป็นบทเรียนที่ดึงเอาข้อดีของทั้งสองรูปแบบให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3.2 การสร้างกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย

ผู้สอนสร้างกิจกรรมและสื่อในการเรียนรู้ที่หลากหลายมากขึ้น ลดการบรรยายลง เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในขณะทำกิจกรรม เน้นการนำความรู้ด้านภาษาจีนไปใช้จริง เป็นเพราะการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์นั้น ผู้เรียนอาจได้รับผลกระทบจากสิ่งรอบตัวในขณะที่เรียนรู้ ซึ่งอาจส่งผลให้ขาดสมาธิและความตั้งใจในการเรียนรู้ ดังนั้น การสร้างกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนจะช่วยสร้างความสนใจในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับ จักรกฤษณ์ โปตาพล (2562) ที่กล่าวถึงการจัดห้องเรียนออนไลน์ว่า ผู้สอนควรกำหนดว่ากิจกรรมการเรียนการสอนใดบ้างที่จะควรจะเป็นการออนไลน์ กิจกรรมใดบ้างควรจะทำออฟไลน์เช่น กิจกรรมบางกิจกรรม อาจไม่จำเป็นต้องออนไลน์ แต่เป็นการให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเองก่อน ก่อนที่จะเข้าสู่การออนไลน์

3.3 การสร้างข้อตกลงและการมีส่วนร่วม

ผู้สอนต้องเพิ่มการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนให้มากขึ้น โดยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ของผู้เรียนแบบรายบุคคล เนื่องจากการเรียนการสอนแบบออนไลน์มีการลดปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนกับผู้สอนลง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อผลการเรียนการสอนภาษาจีนที่ต้องมีการฝึกและการให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดจากผู้สอน ดังนั้นการเพิ่มการมีปฏิสัมพันธ์จะช่วยให้ในการฝึกฝนและสร้างความสนใจให้แก่ผู้เรียน สอดคล้องกับ คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (2564) ที่กล่าวถึง การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ว่า ในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์นั้น ผู้สอนควรเปิดโอกาสมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน มีการเรียกถาม

– ตอบ

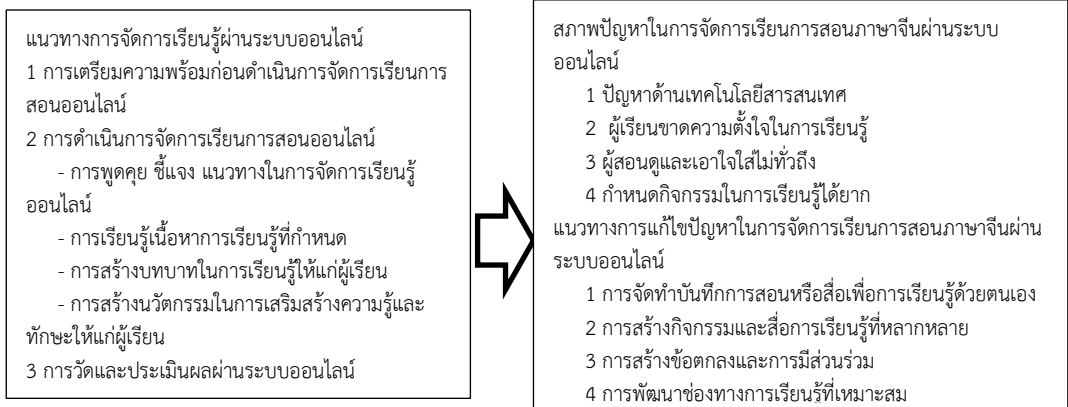
3.4 การพัฒนาช่องทางการเรียนรู้ที่เหมาะสม

ผู้สอนต้องกำหนดกิจกรรมที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการเรียนรู้ด้วยตนเองเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับ คณะกรรมการจัดการความรู้ คณะบริหารธุรกิจและวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ (2564) ที่กล่าวถึงปัจจัยสำคัญของความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนในระบบออนไลน์ว่าผู้สอนต้องมีการเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ทั้งนี้การเรียนออนไลน์ต้องมีช่วงผ่อนคลายสมอง และดึงดูดผู้เรียนให้ไม่เบื่อ ผู้สอนต้องแบ่งเนื้อหา และให้จบไปในตัว โดยผู้สอนต้องเป็นโค้ชมากกว่าเป็นครูของเด็ก ต้องเป็นผู้เข้าใจปัญหา และใช้ประโยชน์จากโซเชียลมีเดีย รูปแบบที่ครบวงจร

3.5 การส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ทางอิเล็กทรอนิกส์

ผู้สอนต้องส่งเสริมและแนะนำการการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ทางอิเล็กทรอนิกส์ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีช่องทางในการฝึกฝนและพัฒนาความรู้ความเข้าใจและทักษะด้านภาษาจีนเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ในปัจจุบันการกำหนดแหล่งเรียนรู้ทางอิเล็กทรอนิกส์และกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จะช่วยเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ด้วยตนเองเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับ สอดคล้องกับวิทยา วาโยและคณะ (2563) ที่ได้กล่าวว่าการเรียนการสอนแบบออนไลน์มีองค์ประกอบ ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหา สื่อการเรียนและแหล่งเรียนรู้กระบวนการจัดการเรียนรู้ ระบบการติดต่อสื่อสาร ระบบเครือข่าย เทคโนโลยีสารสนเทศ การวัดและการประเมินผล รูปแบบการเรียนการสอนมีหลากหลายวิธี ที่ทำให้ผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันได้

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพข้างต้น สามารถอธิบายองค์ความรู้ได้ดังนี้

1. รูปแบบการเรียนรู้ภาษาจีนผ่านระบบออนไลน์นั้น ผู้สอนควรเริ่มจากเตรียมความพร้อมก่อนดำเนินการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ โดยศึกษาเทคโนโลยีสารสนเทศที่สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้านภาษาจีน มีการดำเนินการจัดการเรียนการสอนทั้งแบบเผชิญหน้าตามเวลาที่นัดหมาย (synchronous) และ การเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ (asynchronous) ทั้งนี้ผู้สอนต้องมีการเตรียมความพร้อมในการดำเนินการสอน และรายละเอียดของการจัดการเรียนรู้ในประเด็นที่สำคัญ จากนั้นเมื่อดำเนินการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ผู้สอนจะต้องมีการชี้แจงแนวทางในการจัดการเรียนรู้ รวมถึงสื่อเทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนและผู้ปกครองเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน ทั้งนี้ในการจัดการเรียนรู้เนื้อหาการเรียนรู้ที่กำหนดผู้สอนที่เป็นชาวไทยควรมีการจัดการเรียนการสอนร่วมกับผู้สอนชาวจีน หรือมีการสร้างโอกาสในการเรียนรู้จากผู้สอนชาวจีนให้แก่ผู้เรียน โดยในการจัดการเรียนการสอนผู้สอนต้องสร้างบทบาทในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน สร้างการมีส่วนร่วม เน้นการโต้ตอบกับผู้เรียน มีการใช้นวัตกรรมในการเสริมสร้างความรู้และทักษะให้แก่ผู้เรียน และใช้การวัดและประเมินผลผ่านระบบออนไลน์ที่เหมาะสมกับบริบทของการจัดการเรียนรู้ทั้งการแบบย่อย (formative assessment) จากการทำใบงาน การตอบคำถาม หรือการทำกิจกรรมกลุ่ม และการประเมินผลในภาพรวมเมื่อเรียนเนื้อหาครบตามที่กำหนด (Summative assessment)

2. ทั้งนี้จากการแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนผ่านระบบออนไลน์ในปัจจุบันพบว่า ปัญหาสำคัญคือ ปัญหาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละบุคคลไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ ส่งผลให้การเรียนรู้ขาดความต่อเนื่องและไม่เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดได้ นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้เรียนขาดความตั้งใจในการเรียนรู้ เนื่องจากการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์นั้นผู้เรียนส่วนใหญ่จะทำการศึกษาในที่พักอาศัยของตน ทำให้ได้รับสิ่งรบกวนๆ ตัว ส่งผลให้เสียสมาธิและขาดความสนใจในการศึกษาเรียนรู้ นอกจากนี้

ยังพบปัญหาการเอาใจใส่ผู้เรียนไม่ทั่วถึงของผู้สอน เนื่องจากผู้เรียนมีการปิดกั้นในระหว่างเรียน ทำให้ผู้สอนไม่สามารถทราบได้ว่าผู้เรียนตั้งใจเรียนหรือทำกิจกรรมอื่นๆ ในขณะที่ทำการเรียนการสอนหรือไม่ รวมถึงการขาดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนอันเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างแรงจูงใจกระตุ้นในการเรียน ทำให้ผู้เรียนบางส่วนไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และปัญหากำหนดกิจกรรมในการเรียนรู้ได้ยาก

3. จากสภาพปัญหาที่พบผู้สอนภาษาจีนได้มีแนวทางในการดำเนินการแก้ไขปัญหา โดยการจัดทำบันทึกการสอนหรือสื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และลดปัญหาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ นอกจากนี้ได้มีการสร้างกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ลดการบรรยาย และเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อสร้างความสนใจในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน โดยผู้สอนได้มีการสร้างข้อตกลงและเน้นการมีส่วนร่วม การถามตอบเป็นรายบุคคล เพิ่มการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้สอนและผู้เรียน และพัฒนาช่องทางการเรียนรู้ที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สถานศึกษาทุกแห่งควรมีการให้การสนับสนุนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ รวมถึงการเสริมสร้างทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศให้แก่ผู้สอนเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ควรมีการสร้างแนวทางการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ที่เหมาะสมร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ผู้สอน ผู้เรียน และผู้ปกครอง เพื่อสร้างแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

สถานศึกษาควรมีการจัดหาแหล่งทุนในการสนับสนุนและสร้างขวัญกำลังใจในการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ให้แก่ผู้สอน รวมถึงการจัดโครงการพัฒนาความรู้และทักษะในการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการนำแนวทางการจัดการเรียนการสอนด้านภาษาจีนที่ได้จากการวิจัยไปทดลองใช้เพื่อสร้างข้อสรุปที่ชัดเจนเพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการจัดการความรู้ คณะบริหารธุรกิจและวิทยาศาสตร์. (2564). *เทคนิคการจัดการเรียนการสอนในระบบออนไลน์*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยพายัพ.
- คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. (2564). *เทคนิคการบริหารจัดการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพ*. สืบค้น 18 สิงหาคม 2564, จาก <https://shorturl.asia/idl0p>

- จักรกฤษณ์ โปตาพล. (2562). การจัดการเรียนรู้ออนไลน์: วิธีที่เป็นไปทางการศึกษา. สืบค้น 18 สิงหาคม 2564, จาก <https://shorturl.asia/P03GT>
- เชิดศักดิ์ ไอรณรัตน์. (2562). ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอน . สืบค้น 18 สิงหาคม 2564, จาก <https://shorturl.asia/7SrgM>
- ธัญวิช วิเชียรพันธ์. (2561). การจัดการศึกษาแบบ Active Learning บน Online Platform ในยุค COVID 19. สืบค้น 18 สิงหาคม 2564, จาก <https://shorturl.asia/oOXRk>
- ภูษิมา ภิญโญสินวัฒน์. (2563). จัดการเรียนการสอนอย่างไรในสถานการณ์โควิด-19: จากบทเรียนต่างประเทศสู่ การจัดการเรียนรู้ของไทย. สืบค้น 27 กรกฎาคม 2564, จาก <https://shorturl.asia/RNS5L>
- มูลนิธิคีนันแห่งเอเชีย. (2563). ผลกระทบจากโควิด 19 ด้านการศึกษา. สืบค้น 27 กรกฎาคม 2564, จาก <https://www.kenan-asia.org/th/covid-19-education-impact/>.
- เมธาสิทธิ์ ธัญรัตนศรีสกุล. (2563). การประเมินการจัดการเรียนการสอนทางไกลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กรณีระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชินีบูรณะ โดยใช้การประเมินแบบเร่งด่วน. วารสารศาสตร์การศึกษาและการพัฒนามนุษย์, 4(2), 30 – 45.
- วิทยา วาโยและคณะ. 2563. การเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 : แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน. วารสารศูนย์อนามัยที่ 9, 14(34), 285 – 298.
- วิทัศน์ ผักเจริญผลและคณะ. 2563. ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ภายใต้สถานการณ์ระบาดไวรัส Covid-19. วารสารศาสตร์การศึกษาและการพัฒนามนุษย์, 4(1), 44 – 61.
- สาวิตรี บุญนุชิต. (2562). ทำไมต้องเรียนภาษาจีน. สืบค้น 27 กรกฎาคม 2564, จาก http://lc.nstru.ac.th/th/news/archive/md_content/view/623.html.
- สำนักบริการวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2563). การจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลผู้เรียนแบบออนไลน์ ภายใต้สถานการณ์และมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. กรุงเทพฯ: ศูนย์นวัตกรรมการเรียนรู้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โอภาส เกาไศยาภรณ์. (2563). คู่มือการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์กับสถานการณ์ COVID19. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Tian Zhou. (2021). วิธีการเรียนภาษาจีน. สืบค้น 18 สิงหาคม 2564, จาก <https://th.wikihow.com/เรียนภาษาจีน>.